

KATEDRA FINANČNÍHO PRÁVA A FINANČNÍ VĚDY

Finanční právo I (HPOP3025)

Název předmětu v jazyce výuky/ v anglickém jazyce/v českém jazyce:	Finanční právo I/ Financial Law I
Kód předmětu:	HPOP3025
Typ předmětu:	povinný předmět (PP)
Podtyp předmětu:	–
Kredity:	3
Semestr:	zimní semestr (ZS)
Garantující pracoviště:	KFP
Garant/ka	prof. JUDr. Radim Boháč, Ph.D.
Forma uskutečňování:	prezenční
Podoba výuky:	přednáška / seminář
Rozsah výuky:	2/2
Jazyk výuky a kontroly studia:	čeština
Kontrola studia:	klasifikovaný zápočet
Forma zkoušky:	–
Celkový počet pokusů pro splnění kontroly studia v ročníku:	3
Rekvizity formální (prerekvizity a korekvizity):	Zápis předmětu je podmíněn absolvováním předmětů Teorie práva II, Římské právo a základy novodobého práva soukromého II, Ústavní právo I, Občanské právo hmotné I a Úvod do studia práva
Rekvizity materiální (doporučení pro zápis předmětu):	Pro zapsání předmětu Finanční právo I je vhodné, aby student měl absolvovány nebo alespoň zapsány předměty Ústavní právo II a Správní právo I
Navazující předměty:	Finanční právo II
Opakovaný zápis nesplněného předmětu:	ano, jedenkrát v bezprostředně následujícím akademickém roce
Opakovaný zápis splněného předmětu:	ne
Náklady na ubytování, stravu a cestovné v souvislosti s výukou mimo prostory univerzity:	

Anotace

Studující absolvováním předmětu získají znalosti o teoretických základech finančního práva a finanční vědy, osvojí si dovednosti významné pro jejich uplatnění a získají schopnost uvažování o hodnotových otázkách finančněprávní regulace. V rámci předmětu je pozornost nejprve zaměřena na obecnou část finančního práva (zejména vymezení finančního práva, jeho pramenů, předmětu, subjektů a obsahu, dozorových postupů ve finančním právu). Následně se studující seznámí a získají znalosti z jednotlivých podoborů finančního práva, a to měnového a devizového práva, práva finančního systému, bankovního práva, pojišťovacího práva, práva kapitálového trhu, AML práva, rozpočtového práva a dotačního práva. Je tak věnována pozornost všem klíčovým podoborům finančního práva s výjimkou práva daňového, které je náplní předmětu Finanční právo II.

Studující by měli být po absolvování předmětu schopni aplikovat právní pravidla na zadané skutkové okolnosti a uplatnit teoretické koncepty obecné části předmětu v jednotlivých podoborech finančního práva. V seminářích předmětu studující řeší konkrétní úkoly z probíraných podoborů finančního práva, čímž se učí aplikovat teoretické poznatky na konkrétní skutkový stav a nalézt správné řešení. Úkoly zpracovávají na základě práce s právními předpisy, ve kterých se tak učí správně orientovat a vnímat jejich vzájemné souvislosti. Studující dále v průběhu semestru na základě zadání studují předepsanou judikaturu k probíraným tématům a vybrané judikáty jsou blíže rozebírány na seminářích.

Pro předmět je k dispozici vzdělávací plán obsahující jednotlivá témata předmětu, jejich náplň a klíčové pojmy, získané znalosti a dovednosti, hlavní prameny a vazby a souvislosti s jinými tématy.

Sylabus

Předmět zahrnuje níže uvedená témata. Jejich konkrétní obsah je vymezen ve zveřejněném vzdělávacím plánu.

Obecná část finančního práva

- základní finanční kategorie
- finanční nauky
- pojem, účel, předmět, principy a obsah finančního práva
- subjekty finančního práva
- postavení a systém finančního práva
- prameny finančního práva
- dozorové postupy ve finančním právu
- následky porušení finančního práva

Zvláštní část finančního práva

- měnové právo
- devizové právo
- právo finančního systému

- bankovní právo
- pojišťovací právo
- právo kapitálového trhu
- rozpočtové právo
- AML právo

Výsledky učení

Studující:

1. vysvětlí základní finanční kategorie a jejich ekonomicko-právní význam v kontextu fungování veřejných financí a hospodářské politiky státu;
2. vysvětlí strukturu finančněprávních vztahů a dále charakterizuje zejména subjekty finančního práva (komplexně vysvětlí jejich právní postavení a pravomoci);
3. interpretuje a aplikuje základní prameny a principy finančního práva na konkrétních modelových případech;
4. vysvětlí podstatu, funkci a význam dozorových postupů ve finančním právu, včetně identifikace hlavních rozdílů mezi jejich podobami a porozumění jejich uplatnění v různých podoborech finančního práva;
5. posoudí a aplikuje jednotlivé právní následky porušení povinností ve finančním právu včetně vysvětlení hlavních rozdílů mezi jejich stěžejními podobami;
6. analyzuje základní principy měnového a devizového práva a jejich dopady na fungování národní a unijní ekonomiky, včetně vazeb na oblast měnové a devizové politiky;
7. identifikuje základní atributy a vlastnosti peněz, měny a kryptoaktiv, jakož i rozdíly mezi nimi a jejich rozdíly uvede na příkladech;
8. vysvětlí rozdíly mezi hotovostním peněžním oběhem a bezhotovostním platebním stykem a prokáží dovednost při řešení modelového příkladu s poškozenými bankovkami a uplatnění práv uživatele platebních služeb;
9. vysvětlí strukturu a fungování práva finančního systému včetně jeho institucionálního a normativního rámce, a to jak na národní, tak na nadnárodní úrovni;
10. vysvětlí základní principy rozšířených podoborů nefiskální části a analyzuje jejich význam jak pro stabilitu finančního systému, tak pro ochranu jeho účastníků;
11. identifikuje hlavní oblasti regulatorních a dohledových požadavků v bankovníctví (obezřetnostní požadavky, Fond pojištění vkladů, Garanční systém finančního trhu) a identifikuje jejich zdroj;
12. identifikuje hlavní oblasti regulatorních a dohledových požadavků v pojišťovníctví (regulatorní požadavky, distribuce pojištění a zajištění) a identifikuje jejich zdroj;
13. popíše a vysvětlí působnosti a pravomoci orgánů regulace a dohledu v oblasti finančního trhu;
14. popíše a vysvětlí investiční služby (včetně jejich poskytovatelů) a investiční nástroje, včetně subjektu a nástrojů v oblasti kolektivního investování;
15. popíše a vysvětlí principy rozpočtového práva a jejich význam pro řízení a kontrolu veřejných prostředků (včetně rozpočtové odpovědnosti), a na příkladech vysvětlí vazby na oblast rozpočtové politiky;
16. vyjmenuje příklady veřejných rozpočtů a na příkladech uvede jejich jednotlivé příjmy a výdaje a popíše finanční toky mezi jednotlivými veřejnými rozpočty

17. vysvětlí rozdíly mezi rozpočtovým procesem na úrovni státního a místních rozpočtů, a to v otázce přípravy, sestavování, schvalování, hospodaření, kontroly a uzavření.
18. vysvětlí rodily mezi dotací a návratnou finanční výpomocí a charakterizuje subjekty dotačního práva a jejich charakteristická práva a povinnosti, jak v hmotněprávní, tak v procesní rovině;
19. vysvětlí základní principy úvěrového práva a identifikuje důvody existence zvláštní právní úpravy poskytování spotřebitelského úvěru, včetně základních požadavků kladených na strany úvěrového vztahu;
20. vysvětlí základní principy AML práva a roli povinných osob v prevenci legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

Literatura (studijní opory)

Základní literatura:

KARFÍKOVÁ, Marie a kol. Teorie finančního práva a finanční vědy. Praha: Wolters Kluwer, 2018. 356 s. ISBN 978-80-7552-936-7.

BOHÁČ, Radim, Petr KOTÁB, Pavel MARTINÍK, Michal TULÁČEK, Miroslava VEČEŘ, Roman VYBÍRAL. Finanční právo I. Studijní opora. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2026. 152 s. ISBN 978-80-7630-064-4.

VYBÍRAL, Roman a kol. Praktikum finančního práva. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2022. 190 s. ISBN 978-80-7380-894-5.

Ostatní literatura:

HRUBÁ SMRŽOVÁ, Petra a Petr MRKÝVKA. Finanční a daňové právo. 4. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2024. 526 s. ISBN 978-80-7380-944-7.

BOHÁČ, Radim. Daňové příjmy veřejných rozpočtů v České republice. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2013, s. 332. ISBN 978-80-7478-045-5.

KARFÍKOVÁ, Marie, Vladimír PŘIKRYL, Roman VYBÍRAL a kol. Pojišťovací právo. 2. přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-271-4.

MARKOVÁ, Hana a Radim BOHÁČ. Rozpočtové právo. Praha: C. H. Beck, 2007, 248 s. ISBN 978-80-7179-598-8.

MARKOVÁ, Hana. Finanční hospodaření územních samosprávných celků, Beroun: Eva Rozkotová - IFEC, 2008. 152 s. ISBN 978-80-87146-08-8.

NĚMEČEK, Eduard. Mezinárodní měnový systém, Praha: Karolinum, 2000. 247 s. ISBN 80-246-0081-1.

JANOVEC, Michal. Finanční trh a jeho stabilita. Praha: Wolters Kluwer, 2023. 184 s. ISBN 978-80-7676-597-9.

Komentářová literatura:

RÝDL, Tomáš, Josef BARÁK, Luděk SAŇA a Petr VÝBORNÝ. Zákon o České národní bance. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 344 s. ISBN 978-80-7478-622-8.

LÍŠKA, Petr, Karel DŘEVÍNEK, Štefan ELEK, Petr KOTÁB a Tomáš RÝDL. Zákon o bankách. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 668 s. ISBN 978-80-7552-385-3.

SMUTNÝ, Aleš, Vlastimil PIHERA, Pavel SÝKORA a Tomáš CUNÍK. Zákon o bankách. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2019. 888 s. ISBN 978-80-7400-764-4.

BERAN, Jiří, Tomáš NÝDRLE a Dalibor STRNADEL. Zákon o platebním styku. Praha: Wolters Kluwer, 2020. 1000 s. ISBN 978-80-7598-788-4.

PŘÍKRYL, Vladimír a Jana ČECHOVÁ. Zákon o pojišťovnictví. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2017. 500 s. ISBN 978-80-7552-546-8.

JEMELKA, Luboš, Tomáš CHUDÝ, Olga KOČOVÁ a Dita KOMÁRKOVÁ. Zákon o distribuci pojištění a zajištění. Praha: Wolters Kluwer, 2022. 496 s. ISBN 978-80-7552-354-9.

HUSTÁK, Zdeněk, Jan ŠOVAR, Michal FRANĚK, Aleš SMUTNÝ, Klára CETLOVÁ, Daniela DOLEŽALOVÁ. Zákon o podnikání na kapitálovém trhu. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2012. 1032 s. ISBN 978-80-7400-433-9.

ŠOVAR, Jan, Aleš KRÁLÍK, Jiří BERAN, Daniela DOLEŽALOVÁ a kol. Zákon o investičních společnostech a investičních fondech. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 1720 s. ISBN 978-80-7478-783-6.

LASÁK, Jan, a kol. Zákon o dluhopisech. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2025. 704 s. ISBN 978-80-7400-967-9.

HLAVINOVÁ, Markéta, Jaroslava PILÍKOVÁ a Viktor KABEŠ. Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestní činnosti a financování terorismu. Komentář. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2022. 552 s. ISBN 978-80-7400-860-3.

LANKAŠ, Zdeněk. Rozpočtová pravidla. Praktický komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2025. 372 s. ISBN 978-80-286-0193-5.

Základní právní předpisy (v aktuálním znění):

Ústava České republiky a Listina základních práv a svobod (vybraná ustanovení)

Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance

Zákon č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky

Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky

Zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla)

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní)

Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole)

Zákon č. 231/2025 Sb., o řízení a kontrole veřejných financí

Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách

Zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí

Zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku

Zákon č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti

Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví

Zákon č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi

Zákon č. 277/2013 Sb., o směnářské činnosti

Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu

Zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech

Zákon č. 15/1998 Sb., o dohledu v oblasti kapitálového trhu a o změně a doplnění dalších zákonů. zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu

Ostatní právní předpisy (v aktuálním znění):

Zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky

Zákon č. 239/1992 Sb., o Státním fondu kultury České republiky

Zákon č. 496/2012 Sb., o audiovizí (vybraná ustanovení týkající se Státního fondu kinematografie)

Zákon č. 104/2000 Sb., o Státním fondu dopravní infrastruktury

Zákon č. 211/2000 Sb., o Státním fondu podpory investic

Zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu

Smlouva o fungování Evropské unie

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie

Rozhodnutí Rady č. 2020/2053, o systému vlastních zdrojů Evropské unie

Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí

Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek

Zákon č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje

Vyhláška č. 421/2001 Sb., o rozpočtové skladbě

Zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech

Zákon č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění

Zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky

Zákon č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu

Zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem

Zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření

Zákon č. 377/2005 Sb., o finančních konglomerátech

Zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru

Zákon č. 84/2024 Sb., o trhu s nevýkonnými úvěry

Zákon č. 31/2025 Sb., o implementaci předpisů Evropské unie v oblasti digitalizace finančního trhu (zákon o digitalizaci finančního trhu)

Vyhláška č. 274/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o oběhu bankovek a mincí

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2015/751 ze dne 29. dubna 2015 o mezibankovních poplatcích za karetní platební transakce

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1230 ze dne 14. července 2021 o přeshraničních platbách v Unii

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2015/847 ze dne 20. května 2015 o informacích doprovázejících převody peněžních prostředků

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/980 ze dne 14. března 2019, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1129, pokud jde o formát, obsah, kontrolu a schválení prospektu, který má být uveřejněn při veřejné nabídce cenných papírů nebo jejich přijetí k obchodování na regulovaném trhu

Sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 569/1992 Sb., o Dohodě mezi Českou a Slovenskou Federativní Republikou a Nizozemským královstvím o podpoře a vzájemné ochraně investic

Požadavky ke kontrole studia (pravidla předmětu)

Obecná pravidla

1. Klasifikovaný zápočet z předmětu je možné získat úspěšným absolvováním seminářů z předmětu v zimním semestru nebo absolvováním klasifikovaného zápočtu formou celokatederního testu.

Absolvování klasifikovaného zápočtu na semináři

2. Na seminářích je možné získat celkem 100 bodů, z čehož 35 bodů je za průběžnou práci během semestru, a to za správná řešení zadaných příkladů nebo průběžné testy, a 65 bodů za závěrečný test.
3. Vedoucí semináře zadá příklady za 20 bodů a průběžné testy za 20 bodů, tj. celkem za 40 bodů.
4. Průběžné testy lze plnit výhradně prezenčně v seminární skupině, do které je studující zapsán ve studijním informačním systému.
5. Příklady a průběžné testy nelze opakovat či nahrazovat. Nahradit je lze pouze ve výjimečných a odůvodněných případech, které studující bezodkladně doloží vedoucímu semináře.

6. Vedoucí semináře určí, zda je možné při průběžných testech a při závěrečném testu používat právní předpisy a jiné pomůcky.
7. Závěrečný prezenční test se koná v zápočtovém týdnu. V případě, že studující hodlá získat klasifikovaný zápočet na semináři, musí se ve studijním informačním systému přihlásit na termín klasifikovaného zápočtu vypsany pro termín semináře, na který je zapsán. V opačném případě mu nebude složení závěrečného testu umožněno.
8. Pro studující, kteří jsou na zahraničním studijním pobytu a hodlají absolvovat klasifikovaný zápočet na semináři, platí tato pravidla:
 - musí se zapsat do seminární skupiny, která je pro ně určena,
 - výuka formou konzultací probíhá distančně ve skupině MS Teams,
 - průběžné testy budou plněny distančně,
 - závěrečný test musí konat prezenčně v souladu s pravidly pro nevyjíždějící studující.

Absolvování klasifikovaného zápočtu formou celokatederního testu

9. Celokatederní test může studující konat nejvýše třikrát bez ohledu na to, zda se pokusil získat klasifikovaný zápočet na semináři.
10. Celokatederní testy se konají vždy ve zkouškovém období zimního semestru s tím, že jsou vypsány tři termíny v průběhu zkouškového období.
11. Celokatederní testy se konají formou písemného testu v počítačovém programu Moodle s využitím nástroje Safe Exam Browser.
12. Předmětem celokatederního testu jsou všechna témata zahrnutá do předmětu Finanční právo I (viz sylabus a vzdělávací plán).
13. Celokatederní test se skládá z otázek typu SBA (single best answer).
14. Z celokatederního testu je možné získat max. 65 bodů, přičemž body za průběžnou práci během semestru se připočítávají, tj. maximálně lze získat 100 bodů.
15. Při skládání celokatederního testu je možné používat kalkulačku a právní předpisy přístupné prostřednictvím příslušných vybraných webových stránek.
16. Časový limit pro vypracování celokatederního testu je 60 minut.

Hodnocení klasifikovaného zápočtu

17. Počet bodů z klasifikovaného zápočtu se zjistí jako součet bodového zisku za průběžnou práci zaokrouhleného na celé číslo nahoru a bodového zisku ze závěrečného testu zaokrouhleného na celé číslo nahoru.
18. Studující je klasifikován v návaznosti na počet získaných bodů takto:

Počet bodů	Klasifikace
alespoň 85	výborně
alespoň 72	velmi dobře
alespoň 60	dobře

méně než 60	neprospěl/a
-------------	-------------

prof. JUDr. Radim Boháč, Ph.D., v. r.
garant předmětu